

Huvudman

Trollebygdens Byaskolor
Ekonomisk förening
inger.pihl@trolleskola.nu

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Trolle Ljungby skola i Kristianstad kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förening att senast den **15 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende bristen rörande bemanning av skolbibliotek. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förening inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förening ska vidta följande åtgärder

Bemanning av skolbibliotek

1. Se till att skolenhetens bibliotek bemannas i sådan utsträckning att ändamålen med ett skolbibliotek uppnås. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över vilka åtgärder som vidtagits för att bemanna skolenhetens bibliotek i sådan utsträckning att ändamålen med ett skolbibliotek uppnås. (2 kap. 24 d § skollagen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förening en anmärkning avseende brister rörande tillgång till skolbibliotek och biblioteksplan. Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förening ska senast den **15 oktober 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:2727) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förening i Kristianstad kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förening följer gällande bestämmelser om elevers tillgång till bemannade skolbibliotek.

Tillsynen har genomförts den 16 april 2026 genom intervjuer med elever, personal i biblioteksverksamheten, rektorn och representant för huvudmannen samt observationer. Som en del av tillsynen har även huvudmannens biblioteksplan granskats. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Bemanning av skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med rektorn framgår att skolenhetens bibliotekarie bemannar biblioteket varje vecka på förmiddagsrasten. Vidare framgår att eleverna har tillgång till biblioteket även övrig tid då lärare och annan personal kan öppna biblioteket för eleverna. Vidare uppger rektorn att bibliotekarien har flera uppdrag och att bibliotekariens huvuduppdrag är att tjänstgöra som lärare.

Av intervjuer med rektorn och bibliotekarien framgår att bibliotekariens uppdrag är att köpa in och registrera nya böcker, bemanna biblioteket och se till att bibliotekets verksamhet fungerar. Rektorn och bibliotekarien uppger att när det gäller att arbeta med ändamålen för ett skolbibliotek som att stärka och främja läslust arbetar bibliotekarien med detta genom att säkerställa att det finns god tillgång till biblioteket så att elever kan låna och lämna tillbaka böcker och ge elever boktips. Vidare framgår att det genomförs en rad olika aktiviteter genom skolbiblioteket såsom bokbyttardag, bokprojekt såsom lästävlingar och uppmärksammande av barnboksveckan för att främja elevers läsande. Vidare framgår att bibliotekarien håller skolbiblioteket ordnat och gallrar och köper in nya böcker vid behov. Bibliotekarien uppger att bibliotekarien är behjälplig när lärare behöver nya böcker att använda i undervisningen.

Av intervjun med rektorn och bibliotekarien framgår att bibliotekarien inte arbetar med medie- och informationskunnighet inom ramen för skolbiblioteksverksamheten. Bibliotekarien undervisar i artificiell intelligens och källkritik i flera klasser i skolan inom ramen för sitt uppdrag som tekniklärare. Av intervjun med rektorn framgår att bibliotekarien har rätt kompetens för att arbeta med medie- och informationskunnighet men att bibliotekarien bidrar med sin kompetens i rollen som lärare under veckovisa arbetslagsträffar då lärare har pedagogiska diskussioner och samtalar om undervisningen.

Av intervjun med rektorn framgår att rektorns uppfattning är att om bemanningen för att uppfylla ändamålen med medie- och informationskunnigheten är tillräcklig eller inte beror på hur skolenheten väljer att organisera uppdraget. Vidare framgår att det inte finns ekonomiskt utrymme för skolan att ha en bibliotekarie med större omfattning i tjänsten. Av intervjun med bibliotekarien framgår att vad gäller medie- och informationskunnighet räcker tiden inte till inom ramen för bibliotekariens nuvarande uppdrag. Bibliotekarien uppger att det är ett pågående arbete på skolenheten kring hur medie- och informationskunnighet ska uppnås och att det sker genom det pedagogiska ansvaret som varje lärare på skolenheten har, snarare än genom skolbibliotekets verksamhet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. (2 kap. 24 b § skollagen)

Av skollagen framgår bland annat att skolbiblioteken ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås. (2 kap. 24 d § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att utöver att främja elevernas läsförmåga anser regeringen att förmågan att finna, analysera, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang är av central betydelse för skolbiblioteksverksamheten. Liksom läsförståelse är medie- och informationskunnighet en förmåga som är väsentlig såväl för elevers möjligheter att fungera som samhällsmedborgare och delta i det demokratiska samtalet som för deras kunskap utveckling i skolans alla ämnen. I ett samhälle med snabb och omfattande spridning av information är elevers kunskaper inom informationssökning och källkritik även viktiga för att bygga upp en motståndskraft mot desinformation och propaganda. (prop. 2023/24:164, s. 24)

Av förarbetena framgår vidare att bemanningen behöver vara av den omfattningen att det är fråga om ett skolbibliotek enligt den definition som framgår av 24 a §, dvs. en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. Det innebär att skolbibliotekarierna måste ha tid att fortlöpande se till att utbudet uppdateras och anpassas efter de olika elevgrupperna på skolan och till att interagera med övrig personal och elever. Hur omfattande bemanningen ska vara får huvudmännen bedöma vid organiseringen av skolbiblioteksverksamheten utifrån elevsammansättningen och de lokala förutsättningarna. Bemanningen måste dock vara av den omfattningen att de i 24 b § angivna ändamålen med skolbibliotek uppnås, dvs. utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. (prop. 2023/24:164, s. 67)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller bemanning av skolbibliotek. Skolbibliotek ska vara bemannat i sådan omfattning att ändamålen med biblioteket uppfylls.

Av tillsynen framgår visserligen att bibliotekarien arbetar med att främja elevers läsning samt att säkerställa att biblioteket ställs till lärarnas och elevernas förfogande att användas som resurs i undervisningen samt att fortlöpande se till att bibliotekets utbud anpassas och uppdateras efter skolenhetens elevgrupper. Bibliotekarien har visserligen kompetens för att främja elevernas medie- och informationskunnighet, men saknar förutsättningar att arbeta med detta ändamål inom ramen för sitt uppdrag som bibliotekarie. Skolinspektionen bedömer därmed att biblioteket inte är bemannat i en sådan utsträckning att elevernas medie- och informationskunnighet främjas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förenings verksamhet vid Trolle Ljungby skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller bemanning av skolbibliotek. Det finns därför skäl att förelägga Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förening att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Anmärkning

Tillgång till skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av observationer och intervjuer med elever, bibliotekarien och rektorn framgår att det finns ett bibliotek på skolenheten och att bibliotekets verksamhet är samlad i en lokal som hålls ordnad av bibliotekarien samt att skolenheten har ett utlåningssystem. Vidare framgår att skolbiblioteket är öppet och bemannat av bibliotekarien eller rektorn varje förmiddagsrast. När biblioteket inte är bemannat är biblioteket låst men lärare och övrig personal kan då följa med eleverna till biblioteket.

Av intervju med bibliotekarien framgår att det finns klassuppsättningar av skönlitterära böcker och böcker för högläsning som används av lärare i undervisningen och att bibliotekarien är behjälplig när lärare behöver nya böcker att använda i undervisningen.

Av observationer och intervjuer med elever, bibliotekarien och rektorn framgår vidare att det finns ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga medier som exempelvis romaner i olika genrer och svårighetsgrad samt facklitteratur. Vidare framgår av observationer och av intervjuer med rektorn och bibliotekarien att skolbiblioteket inte tillhandahåller några digitala medier. Av observationer och av samtliga intervjuer framgår att det finns en dator i biblioteket men att den datorn endast används för registrering av boklån av personal.

Av intervjun med rektorn och bibliotekarien framgår att det finns ett digitalt program, Legimus, som sköts av bibliotekarien och som endast erbjuds till elever med ett dokumenterat behov av programmet. Vidare framgår att skolan tillhandahåller en inläsningstjänst som finns tillgänglig för alla elever som behöver det, men att denna inläsningstjänst inte handhas av bibliotekarien.

Av intervjuer med rektorn och bibliotekarien framgår att elever har tillgång till dator och/eller chromebook som komplement till böcker inom ramen för den ordinarie undervisningen och inte specifikt kopplat till skolbibliotekets verksamhet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att eleverna i förskoleklass och grundskolan ska ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten. Med skolbibliotek avses i denna lag en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. (2 kap. 24 a § skollagen)

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek. (Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar)

Av förarbeten till skollagen framgår vidare att för att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet behöver skolbiblioteken därför inneha såväl analoga som digitala medier. Begreppet medier bör ha samma innebörd som i bibliotekslagen och innefatta både litteratur i olika format och andra kulturuttryck som musik och film. (prop. 2012/13:147 s.22)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller tillgång till digitala medier i skolbiblioteket. Av tillsynen framgår visserligen inte annat än att det vid skolenheten finns en lokal med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga medier som ställs till lärarnas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen.

Tillsynen visar dock att det i skolbibliotekets utbud saknas tillgång till digitala medier i olika format och kulturuttryck som exempelvis musik och film. Skolbiblioteket ska finnas i en särskild lokal där det bedrivs en genomtänkt verksamhet som ska vara samlad gemensam och ordnad. Mot den bakgrunden kan digitala medier och digitala tjänster som finns tillgängliga på annan plats inte ses som en del av skolbibliotekets utbud och innehåll.

Biblioteksplan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inkommit med en biblioteksplan som omfattar skolenheten. Av planen framgår varken uppgifter om ändamålet medie- och informationskunnighet med skolbiblioteksverksamheten eller hur detta ändamål ska uppnås.

Av planen framgår visserligen uppgifter om ändamålet med skolbiblioteksverksamheten vad gäller att främja elevernas läsande, samt hur detta ändamål ska uppnås genom en rad aktiviteter och hur det ska följas upp.

I planen anges bibliotekets bemanning genom information om när biblioteket är bemannat av biblioteksansvarig personal.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att varje huvudman i en biblioteksplan ska precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. (2 kap. 24 c § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att det ska framgå av biblioteksplanen hur skolbiblioteksverksamheten är tänkt att fungera och bidra till elevernas lärande, med bl.a. uppföljningsbara och konkreta mål, visioner och aktiviteter. Vidare framgår att skolbibliotek ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås. I och med att huvudmannen i biblioteksplanen ska precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås ska biblioteksplanen alltså även omfatta bemanningen av skolbiblioteket. Det ska således i biblioteksplanen anges t.ex. hur många timmar i veckan och med vilken frekvens en skolbibliotekarie ska vara på plats. (prop. 2023/24:164 s. 37)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller biblioteksplanen. Av tillsynen framgår att planen inte innehåller information om hur ändamålet som avser medie- och informationskunnighet ska uppnås, vilket är en brist.

Av tillsynen framgår inte annat än att huvudmannens biblioteksplan uppfyller författningarnas krav vad gäller information om hur huvudmannen ska uppnå ändamålen med skolbiblioteksverksamheten vad gäller att främja elevernas läsande. Det finns aktiviteter för hur huvudmannen ska uppnå ändamålet att främja elevernas läsande angivna i huvudmannens plan.

Av tillsynen framgår inte annat än att det i biblioteksplanen finns information om omfattning av bemanning på skolenhetens bibliotek.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förenings verksamhet vid Trolle Ljungby skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller tillgång till skolbibliotek och biblioteksplan. Utredningen visar att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller tillgång till digitala medier i skolbiblioteket och att det i biblioteksplanen saknas information om hur huvudmannen ska uppnå ändamålet att främja elevernas medie- och informationskunnighet. Mot bakgrund av att det inte framkommer annat än att verksamheten i övrigt uppfyller författningarnas krav vad gäller tillgång till skolbibliotek och biblioteksplanen bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela ange Trollebygdens Byaskolor Ekonomisk förening en anmärkning.

Beslutet har fattats av utredare Alexander Aleryd

Utredare Sofie Liljebäck har varit föredragande i ärendet